

EHEAROME2020

Római Miniszteri Közlemény

2020. NOVEMBER 19.

EUROPEAN
Higher Education Area

bologna
process

ITALIAN **BFUG** SECRETARIAT
2018-2020

Mi, a felsőoktatásért felelős miniszterek, akik 2020. november 19-én online találkozunk, ünnepeljük a Bolognai Nyilatkozat aláírása óta eltelt 21 év eredményeit. Megerősítjük azon elköteleződésünket, miszerint egy befogadóbb, innovatívabb, egymással szorosabban összekapcsolódó és rugalmasabb Európai Felsőoktatási Térséget (EFT) alakítunk ki.

Köszönjük Olaszországnak, hogy kulcsszerepet vállalt konferenciánk előkészítésében és rendezésében, valamint azt, hogy a konferenciát a Covid-19 világjárvány kihívásaihoz igazította.

Az Európai Felsőoktatási Térség egyedülálló együttműködés, amely a bizalomra épül, és ahol a hatóságok és a felsőoktatás érdekeltjei együtt dolgoznak a közös célok kidolgozása és elérése érdekében. Köszönhetően kultúráink, nyelveink és környezetünk sokszínűségének, valamint a minőség, az átláthatóság és a mobilitás iránti közös elköteleződésünknek, felsőoktatási rendszereink páratlan lehetőségeket kínálnak a tanulás, az oktatás, a kutatás és az innováció számára.

Társadalmaink példa nélküli kihívásokkal néznek szembe, amelyek a Covid-19 világszintű terjedésével és annak következményeivel kapcsolatosak. A pandémia megmutatta, mennyire függünk egymástól és milyen sebezhetőek lehetünk. Egyértelművé tette, hogy mindannyian ugyanazon világ részei vagyunk, ahol az emberi szolidaritás elengedhetetlen. Nagyra értékeljük és elismerjük a felsőoktatás közösségének erőfeszítéseit, amelyek segítségével megfelelt e kihívásoknak, és megerősítjük arra irányuló elkötelezettségünket, hogy a válság idején is biztosítani fogjuk a befogadó és minőségi felsőoktatást, amely teljes mértékben teljesíti céljait.

Eltökélt szándékunk, hogy lehetővé tegyük felsőoktatási intézményeink számára, hogy a társadalmakkal együttműködve háriítsák el azokat a veszélyeket, amelyek a globális békét, a demokratikus értékeket, az információszabadságot, az egészséget és a jólétet fenyegetik, és nem utolsósorban azokat, amelyeket a világjárvány okozott vagy súlyosbított. Elköteleztünk vagyunk az iránt, hogy folytassuk az oktatásba történő befektetést és növeljük is azt annak érdekében, hogy a felsőoktatási intézmények megfelelő finanszírozással rendelkezzenek ahhoz, hogy megoldásokat tudjanak kidolgozni a jelenlegi válságra, a válság utáni helyreállításra és általában a zöld, fenntartható és reziliens gazdaságokra és társadalmakra való áttérésre.

Amellett is elköteleztük magunkat, hogy legyőzzük a társadalmi egyenlőtlenséget, amely még mindig korlátozza a teljes mértékben befogadó Európai Felsőoktatási Térség megvalósítását. A digitalizáció lehetővé tette, hogy a Covid-19 világjárvány idején a legtöbb rendszerünk továbbra is működhessen, habár a digitális eszközök intenzív használata felfedett bizonyos korlátokat. A felsőoktatás nemzeteken átnyúló, nemzetközi együttműködés és kutatás terén szerzett jelentős tapasztalataiból adódóan vezető szerepet kell vállalnia ezen korlátok kezelési és leküzdési módjainak feltérképezésében és az ezzel kapcsolatos tanácsadásban.

Elkötelezetten és optimistán várjuk 2030-at, és biztosak vagyunk abban, hogy sikerül elősegítenünk a hatékonyabb együttműködést és párbeszédet országaink, felsőoktatási rendszereink és intézményeink, valamint a szélesebb felsőoktatási közösség között.

Örömmel üdvözljük San Marinót az Európai Felsőoktatási Térség új tagjaként. San Marinónak segítséget fogunk nyújtani kötelezettségvállalásai teljesítésében egy közösen elfogadott ütemterv révén.

Jövőképünk

Jövőképünkben olyan Európai Felsőoktatási Térség szerepel, melyben a jelenlegi hallgatók, oktatók és végzett hallgatók **szabadon mozoghatnak** annak érdekében, hogy tanuljanak, oktassanak és kutassanak. **Az általunk elképzelt európai felsőoktatási térség teljes mértékben tiszteletben tartja a felsőoktatás, a demokrácia és a jogállamiság alapvető értékeit.** Ösztönzi a kreativitást, a kritikus gondolkodást, a tudás szabad áramlását, és bővíti a technológiai fejlődés által kínált lehetőségeket a kutatásalapú tanulás és tanítás érdekében. Biztosítja, hogy felsőoktatási rendszereink egyenlő lehetőségeket biztosítsanak minden hallgató számára lehetőségeiknek és törekvéseiknek megfelelően. Tudatában vagyunk annak, hogy ennek eléréséhez nemzeti kereteinken belül bizonyos politikák bevezetésére és intézkedések meghozatalára lesz szükség, és ezek közül néhány túlmutat majd felsőoktatási rendszereinken, és szélesebb körű gazdasági, pénzügyi és társadalmi stratégiák összehangolását vonja maga után.

Vízióink megvalósítása érdekében elkötelezzük magunkat amellett, hogy olyan befogadó, innovatív és összekapcsolt Európai Felsőoktatási Térséget építünk ki 2030-ra, amely alapjául szolgálhat egy fenntartható, összetartó és békés Európának:

- **Befogadó**, mert minden tanuló egyenlő eséllyel kerülhet be a felsőoktatásba, és teljes mértékű támogatásban fog részesülni tanulmányai teljesítésében;
- **Innovatív**, mert új és jobban összehangolt tanulási, oktatási és értékelési módszereket és gyakorlatokat vezet be, amelyek szorosan kapcsolódnak a kutatásokhoz;
- **Összekapcsolt**, mert közös keretrendszereink és eszközeink ezután is elősegítik majd és fokozzák a nemzetközi együttműködést és reformokat, a tudáscserét, valamint az oktatók és a hallgatók mobilitását.

A felsőoktatási intézményeknek lehetőségük van arra, hogy jelentős változásokat idézzenek elő: bővítsék a hallgatók és a társadalom ismereteit, javítsák azok készségeit és kompetenciáit, valamint hozzájáruljanak a fenntarthatósághoz, a környezetvédelemhez és más kulcsfontosságú célkitűzésekhez. Fel kell készíteniük a hallgatókat arra, hogy **aktív, kritikus gondolkodású és felelősségteljes állampolgárokká váljanak** és élethosszig tartó tanulási lehetőséget kell biztosítaniuk számukra, hogy támogassák őket társadalmi szerepükben.

A felsőoktatás kulcsfontosságú szerepet játszik az **Egyesült Nemzetek Fenntartható fejlődési céljainak (SDGs) 2030-ig történő elérésében.** Elkötelezzük magunkat amellett, hogy támogatjuk felsőoktatási intézményeinket abban, hogy oktatási, kutatási és innovációs kapacitásaikat ezen alapvető globális célkitűzések megvalósítására fordítsák, és hogy erőforrásokat biztosítsanak felsőoktatási rendszereink számára, hogy azok hozzájárulhassanak **a fenntartható fejlődési célok** eléréséhez. Mindannyiunk számára elengedhetetlenül fontos, hogy elmozduljunk a klímasemlegesség irányába, és a hallgatókat fel kell készíteni az új „zöld” munkákra és tevékenységekre. Az egész életen át tartó tanulás szemléletében továbbképzési és átképzési lehetőségeket kell kínálni számukra, és lehetővé kell tenni, hogy új technikákat és megközelítéseket alakítsanak ki és alkalmazzanak.

A minőségi tanulás továbbra is az Európai Felsőoktatási Térség legfontosabb jellemzője marad. Minden felsőoktatási intézmény és hatóság támogatja az **tanulmányi és tudományos integritás** szilárd alapokon nyugvó kultúráját, amely megakadályozza a tudományos csalás és a tudományos igazság elferdítésének minden formáját.

Alapvető értékek

Megerősítjük elköteleződésünket aziránt, hogy támogatjuk és védjük **közös alapértékeinket az Európai Felsőoktatási Térség egészében intenzív politikai párbeszéd és együttműködés révén**, amelyek a minőségi tanulás, a tanítás és a kutatás, valamint a demokratikus társadalmak szükséges alapját képezik. Elkötelezzük magunkat amellel, hogy támogatjuk és fenntartjuk az intézményi autonómiát, a tudományos élet szabadságát és a befogadást, a hallgatók és az oktatók részvételét a felsőoktatás irányításában, valamint az osztársadalmi felelősségvállalást a felsőoktatásért.

Felkérjük A bolognai folyamat nyomon követéséért felelős csoportot, hogy dolgozzon ki egy olyan **keretrendszer**t az Európai Felsőoktatási Térség alapvető értékeinek megerősítésére, amely elősegíti az önreflexiót, a konstruktív párbeszédet és az egymástól való tanulást a nemzeti hatóságok, a felsőoktatási intézmények és a legkülönbözőbb szervezetek között, miközben lehetővé teszi annak értékelését is, hogy ezeket milyen mértékben tartják tiszteletben és valószínűleg megrendszereinkben. Meghatározásunk szerint a **tudományos élet szabadsága** azt jelenti, hogy az egyetemi oktatók és hallgatók szabadon és anélkül kutathatnak, oktathatnak, tanulhatnak és kommunikálhatnak a társadalomban és a társadalommal, hogy bármiféle beavatkozástól vagy megtorlástól kellene tartaniuk. **(I. Függelék)**.

Megerősítjük elköteleződésünket aziránt, hogy az oktatásban és kutatásban, illetve azokon keresztül támogatjuk az etikát, az átláthatóságot és az integritást, valamint megjegyezzük, hogy az Európa Tanács Etika, átláthatóság és integritás az oktatásban [Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education – ETINED] platformja lehetőséget nyújt az Európai Felsőoktatási Térség valamennyi tagja, konzultációba bevont tagja és partnere számára az együttműködésre e cél elérése érdekében.

A jövő építése

A befogadó Európai Felsőoktatási Térség

A társadalmilag befogadó felsőoktatás továbbra is az Európai Felsőoktatási Térség középpontjában marad, melynek lehetőséget és támogatást kell nyújtania a társadalom bármely részéből származó személy méltányos befogadására. A különböző társadalmi-gazdasági, szakmai, kulturális és oktatási háttérrel rendelkező tanulóknak lehetőséget és eszközöket kell biztosítani arra, hogy életük bármely szakaszában megtalálják és igénybe vegyék a számukra leghasznosabb oktatási lehetőségeket.

Elkötelezzük magunkat a társadalmi befogadás megerősítése és a minőségi oktatás fejlesztése mellett, teljes mértékben kihasználva a digitalizáció nyújtotta új lehetőségeket. Miközben társadalmaink egyre nagyobb mértékben az innovatív technológiákra támaszkodnak – beleértve a mesterséges intelligenciát is –, biztosítanunk kell, hogy tiszteletben tartsák az etikai normákat és az emberi jogokat, valamint elősegítsék a befogadást. Elismerjük, hogy a digitalizáció nem kínál mindenki számára megfelelő megoldásokat, így felkérjük A bolognai folyamat nyomon követéséért felelős csoportot, hogy javasoljon olyan lehetőségeket, amelyek révén minden tanuló profitálhat az új technológiákból.

Elfogadjuk az **“Elvek és iránymutatások a felsőoktatás társadalmi dimenziójának megerősítésére az Európai Felsőoktatási Térségben” (II. függelék)** című dokumentumot, amely a társadalmi dimenzió szélesebb körű megértésén alapul, és elkötelezzük magunkat amellel, hogy alkalmazzuk rendszereinkben az abban foglalt elveket és iránymutatásokat. Széles körben folyó politikai párbeszédet fogunk kialakítani arról, hogyan lehet az elveket és iránymutatásokat nemzeti szinten teljes mértékben alkalmazni. Támogatni fogjuk felsőoktatási intézményeinket abban, hogy beépítsék ezeket intézményi kultúrájukba és legfontosabb feladataik közé: tanulás és oktatás, kutatás és innováció, ismeretterjesztés és segítségnyújtás, intézményirányítás. Felkérjük A bolognai folyamat nyomon követéséért felelős csoportot, hogy 2024-ben számoljon be a megtett lépésekről és a kapcsolódó ellenőrző intézkedésekről a tényekkel alátámasztott nyomon követés érdekében.

Elismerjük a hallgatói jogok jogszabályok által történő védelmének fontosságát; elkötelezzük magunkat amellel, hogy nemzeti rendszereink keretein belül célzott intézkedésekkel és struktúrákkal – például hallgatói ombudsmanokkal vagy hasonló megoldásokkal, amelyek az európai felsőoktatási térség számos országában már léteznek – fejlesztjük és támogatjuk azokat. Elkötelezzük magunkat amellel, hogy országainkban és felsőoktatási rendszereinkben lehetővé tesszük az ilyen intézkedéseket, és ösztönözni fogjuk az együttműködést a Felsőoktatási Ombudsmanok Európai Hálózatán (ENOHE) belül.

Az innovatív Európai Felsőoktatási Térség

Támogatjuk felsőoktatási intézményeinket abban, hogy intenzívebben keressenek **megoldásokat a társadalmaink előtt álló kihívásokra. A társadalom-, humán- és kreatív tudományoknak és a művészeteknek** továbbra is létfontosságúnak kell maradniuk, mélységet adva életünknek, valamint lehetővé téve számunkra, hogy megértsük és cselekedjünk a változó világban. Felsőoktatási intézményeinknek együtt kell működniük saját közösségeikkel, hogy minden fél számára előnyös és társadalmilag felelős közös tevékenységeket valósítsanak meg.

A tudás, a készségek és a kompetenciák gyors aktualizálására lesz szükség ahhoz, hogy le tudjuk győzni az új évtized kihívásait és ki tudjuk aknázni az általa kínált új lehetőségeket. A felsőoktatási intézmények tovább fogják diverzifikálni képzési kínálatukat, és újítani fognak a oktatási anyagok tartalmát és az oktatási módszereket illetően, hogy megfeleljenek azon növekvő igényeknek, amelyek az innovatív és kritikus gondolkodás, az érzelmi intelligencia, a vezetői képességek, a csapatmunkára és a problémamegoldásra való képességek, valamint a vállalkozói attitűdök kialakítására irányulnak.

A rugalmas és nyitott tanulási pályák, melyek eredetileg – más tényezők mellett – a bolognai folyamat ihletői voltak, a **diákközpontú tanulás** fontos aspektusai, és egyre nagyobb igény mutatkozik rájuk társadalmunkban. A teljes képzési programok mellett számos felsőoktatási intézmény kínál vagy tervez kínálni **kisebb tanulmányi egységeket** is, amelyek lehetővé teszik a tanuló számára, hogy életük különböző szakaszaiban fejlesszék vagy frissítsék kulturális, szakmai és transzverzális készségeiket és kompetenciáikat. Felkérjük A bolognai folyamat nyomon követéséért felelős csoportot, hogy vizsgálja meg, intézményeink hogyan és milyen mértékben tudják ezeket a **kisebb, rugalmas egységeket – beleértve a mikrotanúsítványokhoz szükséges egységeket is** – az Európai Felsőoktatási Térség eszközeinek felhasználásával meghatározni, kidolgozni, megvalósítani és elismerni.

Elfogadjuk az **Ajánlások a nemzeti hatóságok számára a felsőoktatásban történő tanulás és tanítás javítására az Európai Felsőoktatási Térségben (III. Függelék)** című dokumentumot, és elkötelezzük magunkat amellett, hogy követjük az abban foglalt ajánlásokat, támogatva a felsőoktatási intézményeket a hallgatóközpontú tanulás és oktatás további megvalósításában. Az ajánlások magukban foglalják az összes hallgató, valamint az oktatók és az oktatást nem folytató személyzet fokozott támogatását. Az oktatóknak – beleértve a kezdő oktatókat is – szükségük van stabil foglalkoztatásra és karrierlehetőségekre, az oktatás és a kutatás azonos mértékű megbecsülésére, vonzó munkakörülményekre, hozzáférésre a személyzet korszerű továbbképzéséhez és eredményeik elismerésére. Mindezek tekintetében ösztönözzük a tanulásra és az oktatásra irányuló párbeszédet és együttműködést nemzeti rendszereink keretein belül és az Európai Felsőoktatási Térség szintjén.

Elkötelezzük magunkat amellett, hogy támogatjuk felsőoktatási intézményeinket a digitális technológiák tanulás, oktatás és értékelés, valamint a tudományos kommunikáció és a kutatás terén történő alkalmazásában, és hogy investálunk a **digitális készségek és kompetenciák mindenki számára elérhető fejlesztésébe**. Elkötelezzük magunkat a nyílt tudomány és oktatás fejlesztése mellett, hogy elősegítsük a tudás és a **nyílt licenccel rendelkező anyagok** cseréjét, amelyek könnyen megoszthatók a felsőoktatásban az érdekelt felek között, akik saját igényeikhez igazíthatják és átalakíthatják azokat.

Egy összekapcsolt európai felsőoktatási térség

Az együttműködés és a mobilitás összekapcsolja rendszereinket, és elősegíti az interkulturális és a nyelvi kompetenciák fejlesztését, valamint világunk szélesebb körű megismerését és megértését. A közvetlen kapcsolatok és szinergiák különböző kultúránk és felsőoktatási rendszereink között az oktatók és a hallgatók mobilitása révén hozzájárulnak a felsőoktatás kiválóságához és fontosságához az Európai Felsőoktatási Térségben, vonzóvá és versenyképessé téve azt globális szinten. Elismerjük a hallgatók, a doktoranduszok és az oktatók fizikai mobilitásának fontosságát és előnyeit. A Covid-19 világjárvány okozta jelenlegi nehézségek ellenére megerősítjük azt a célunkat, hogy **az európai felsőoktatási térségben diplomát szerzők legalább 20%-ának** külföldön kellene töltenie valamennyi tanulmányi vagy képzési időszakot, és **elkötelezzük magunkat amellett is, hogy minden hallgató számára lehetővé tesszük a nemzetközi és interkulturális kompetenciák megszerzését a tantervek nemzetközivé tétele** által vagy a saját intézményünkben **innovatív nemzetközi környezetben** való részvétel által, valamint a **mobilitás valamilyen formájának megtagasztalását**, akár fizikai, akár digitálisan támogatott (virtuális) vagy vegyes formában.

A digitális megoldások elősegítik a biztonságos, hatékony és átlátható **adatcserét**. Közös digitális megközelítésekre van szükség az elismerés, a minőségbiztosítás és a mobilitás fokozása érdekében. Arra kérjük A bolognai folyamat nyomon követéséért felelős csoportot, hogy térképezze fel a már meglévő megoldásokat és találjon újakat a digitális rendszerek kölcsönös átjárhatóságának, valamint a hallgatói és intézményi adatok cseréjének javítására, a magánélet és a biztonság teljes körű tiszteletben tartása mellett és figyelembe véve az európai diákigazolvány-kezdemenyezés és más kezdeményezések tapasztalatait.

A felsőoktatási intézmények közötti szorosabb együttműködés segít elérni a fenti célokat a közös oktatás és kutatás révén. Arra fogunk törekedni, hogy megszüntessük a nemzeti szintű együttműködés útjában álló akadályokat, és lehetővé tegyük, hogy az európai felsőoktatási térség valamennyi felsőoktatási intézménye részesülhessen az együttműködés előnyeiből. A mélyebb, nagyobb léptékű, rendszerszintű együttműködés feltérképezésének egyik fontos módját képezik az Európai Egyetemek Kezdeményezés keretében létrejött szövetségek, melyek a jövőben hasznosnak bizonyulhatnak azon akadályok felderítésében és leküzdésében, amelyek a felsőoktatási intézmények szorosabb nemzetek közötti együttműködésének útjában állnak.

Alkalmazás

Tudomásul vesszük **A bolognai folyamat végrehajtásáról szóló jelentésben** leírt eredményeket az elmúlt két évtizedben megvalósított előrehaladással kapcsolatban. Az eredmények lenyűgözőek. Mindazonáltal még több munkára van szükség ahhoz, hogy az Európai Felsőoktatási Térség olyan erős alapokra épüljön, melyek képesek támogatni egy összekapcsolt, innovatív és befogadó felsőoktatást az elkövetkező évtizedben.

Számítunk az Erasmus Program és más mobilitási és együttműködési programok folyamatos támogatására, hogy kötelezettségvállalásainkat teljesíteni tudjuk.

A 2018-as Párizsi Miniszteri Konferencián úgy döntöttünk, hogy rendkívüli erőfeszítéseket teszünk annak érdekében, hogy végrehajtsuk az Európai Felsőoktatási Térség működéséhez elengedhetetlen három **„kulcsfontosságú kötelezettségvállalást”**: a Képesítési keretrendszerek és az Európai kreditviteli rendszer (ECTS), a Lisszaboni elismerési egyezmény és az oklevélmelléklet, valamint A felsőoktatás minőségbiztosításának európai sztenderdjei és irányelvei (ESG) szerinti minőségbiztosítás.

Megerősítjük, hogy elkötelezettek vagyunk a kulcsfontosságú kötelezettségvállalások teljes körű végrehajtása mellett. Felkérjük A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy ennek elérése érdekében továbbra is alkalmazza a **társak kölcsönös támogatásának módszerét**. Elkötelezzük magunkat aziránt, hogy továbbra is részt veszünk ezen erőfeszítésekben.

Elkötelezzük magunkat az **Európai Felsőoktatási Térség Képesítési keretrendszerével (QF-EHEA)** kompatibilis **nemzeti képesítési keretrendszerek** befejezése és továbbfejlesztése mellett, és felkérjük A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy frissítse az öntanúsítás kritériumait, hogy a nemzeti jelentésekre vonatkozó szakértői értékelés erősebb elemként jelenhessen meg. Megbízunk a **Képesítési keretrendszerek kapcsolattartóinak hálózatát**, hogy folytassa munkáját, hozzájárulva a QF-EHEA és a hozzá kapcsolódó nemzeti képesítési keretrendszerek öntanúsításának további fejlesztéséhez.

Erősíteni fogjuk az **Európa Tanács/UNESCO Lisszaboni elismerési egyezményének** végrehajtását, és alkalmazni fogjuk annak alapelveit az európai felsőoktatási térségen kívüli képesítésekre és tanulmányi időszakokra közös értékelési kritériumok és jelentések alkalmazásával, együttműködve a Lisszaboni elismerési egyezmény bizottságával, valamint az ENIC és a NARIC hálózatokkal.

Biztosítani fogjuk a **tudományos minősítések és tanulmányi időszakok automatikus elismerését az európai felsőoktatási térségen belül**, hogy a hallgatók, az oktatók és a már végzett diákok szabadon mozoghassanak tanulási, oktatási és kutatási céllal. Végre fogjuk hajtani a szükséges jogszabály-módosításokat annak érdekében, hogy garantáljuk az olyan képesítések automatikus, rendszerszintű elismerését, melyeket olyan Európai Felsőoktatási Térség-beli országban szereztek, ahol a minőségbiztosítás az ESG-nek megfelelően működik, és ahol teljes mértékben működőképes nemzeti képesítési keretrendszert hoztak létre. Az automatikus elismerés elősegítése érdekében ösztönözzük továbbá a digitális tanúsítás és kommunikáció elfogadott és biztonságos rendszereinek, például a blokklánc alkalmazását, valamint a Külső Minőségbiztosítási Eredmények Adatbázisának (DEQAR) továbbfejlesztését.

Elkötelezzük magunkat arra, hogy a Lisszaboni elismerési egyezmény VII. cikkének megfelelően felülvizsgáljuk saját jogszabályainkat, rendeleteinket és gyakorlatainkat annak érdekében, hogy biztosítsuk a menekültek, a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyek és a menekültekhez hasonló helyzetben lévő személyek által szerzett képesítések méltányos elismerését, még akkor is, ha azok nem dokumentálhatók teljeskörűen. Üdvözöljük a **menekültek európai készségútlevelét**, és támogatni fogjuk annak szélesebb körű használatát rendszereinkben.

Elismerjük az ESG-vel összhangban álló **minőségbiztosítási rendszerek** fejlesztése terén elért eredményeket, és elkötelezzük magunkat a továbbra is fennálló akadályok elhárítása mellett, beleértve azokat az akadályokat is, amelyek az EQAR-ban regisztrált ügynökségek határokon átnyúló működésével és a közös programok minőségbiztosítására vonatkozó európai megközelítés alkalmazásával kapcsolatosak. Elkötelezzük magunkat annak biztosítására mellett, hogy az Európai Felsőoktatási Térségben külső minőségbiztosítási intézkedéseink ugyanolyan normák szerint vonatkozzanak a transznacionális felsőoktatásra, mint a hazai felsőoktatásra. Tekintettel arra, hogy a tanulási pályák nagyobb rugalmasságára és nyitottságára, kisebb tanulási egységekre és a felsőoktatási intézmények közötti nagyobb szinergiákra van szükség, ösztönözzük az **ESG fejlesztésorientált felhasználását azért, hogy támogassuk a innovációt és annak minőségbiztosítását a felsőoktatásban**.

Elkötelezettek vagyunk amellyel, hogy erősítsük az együttműködést az **Európai Kutatási Térséggel**. Felszólítjuk A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy szorosan működjön együtt az Európai Kutatási Térséggel és Innovációval Foglalkozó Bizottsággal (ERAC) az oktatási, kutatási és innovációs szakpolitikák közötti szinergiák és összehangolás fokozása érdekében. A fókusz többek között a kutatásalapú tanulás fejlesztésére, a tanulmányi és tudományos szabadság biztosítására, valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak elérésére fog helyeződni.

Elkötelezzük magunkat egy olyan **szorosabban összekapcsolódó és fenntarthatóbb felsőoktatási közösség kiépítése** mellett, amely támogatja a befogadást, a kommunikációt, az együttműködést és a szolidaritást, ami elengedhetetlen a **jövőbeli Európai Felsőoktatási Térség relevanciája és kiválósága szempontjából**. Ennek elérése érdekében elkötelezzük magunkat amellett, hogy nemzeti felsőoktatási ágazatainkat folyamatosan tájékoztatjuk az Európai Felsőoktatási Térség fejlesztéseiről, és bevonjuk őket azokba, valamint hogy szorosan együttműködünk a hallgatói és felsőoktatási egyesületekkel és hálózatokkal a nemzeti reformok kidolgozása és végrehajtása kapcsán. Elismerjük az Európai Felsőoktatási Térség jövőjét érintő prioritások meghatározása érdekében folytatott széles körű konzultációk fontosságát, és arra kérjük A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy szervezzen EFT-rendezvényeket, például **nemzetközi szemináriumokat, workshopokat és meghallgatásokat** a felsőoktatási közösség szélesebb köreinek (hallgatók, oktatók és külső érdekeltek) bevonásával, hogy megvitassák a jelenlegi és jövőbeli célokat, valamint feltárják, milyen lehetőségek állnak rendelkezésre e célok megvalósításához.

Az Európai Felsőoktatási Térség a globális környezetben

Noha a Covid-19 pandémia lehetetlenné tette a Globális Szakpolitikai Fórum terv szerinti megvalósítását, örömmel tölt el minket, hogy konferenciánknak globális szekciója is van. Újra elkötelezzük magunkat a felsőoktatási értékekről, szakpolitikákról és reformokról szóló nemzetközi párbeszéd mellett, az európai felsőoktatási térség, valamint a világ más területeinek tapasztalataira támaszkodva, és arra kérjük fel A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy az elkövetkező munkaperiódusban fejlessze tovább és erősítse a globális párbeszédet.

Üdvözljük az **UNESCO Felsőoktatási képezések elismeréséről szóló globális egyezményének elfogadását, és elkötelezzük magunkat annak mielőbbi ratifikálására** annak érdekében, hogy elősegítsük az európai felsőoktatási térségen kívülről származó képezések és tanulmányi időszakok méltányos elismerését, a Lisszaboni elismerési egyezmény megfelelésértékelési kritériumainak és jelentéseinek alkalmazásával.

Nagyra értékeljük, hogy a sokszínűség, valamint a társadalmi és polgári felelősségvállalás globális értékei bekerültek a **Magna Charta Universitatum** nemrégiben aktualizált változatába.

Végkövetkeztetések

Felszólítjuk A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy foglalkozzon a következő évtizedre megjelölt intézkedésekkel és prioritásokkal, azzal az átfogó céllal, hogy **2030-ra olyan Európai Felsőoktatási Térség jöjjön létre, amely megvalósítja jövőképünket és teljesíti céljainkat**. Megbízuk A bolognai folyamat nyomán követéséért felelős csoportot, hogy a 2024. évi konferenciánkra készítsen végrehajtási jelentést, amelyben értékeli az elfogadott kötelezettségvállalásaink terén elért eredményeket.

Hálásan elfogadjuk Albánia felajánlását, miszerint 2024-ben otthont ad az Európai Felsőoktatási Térség elkövetkezendő Miniszteri Konferenciájának és a Globális Szakpolitikai Fórumnak.

Függelékek

- **I. Függelék** a Római Miniszteri Közleményhez: Nyilatkozat a tudományos élet szabadságáról
- **II. Függelék** a Római Miniszteri Közleményhez: Elvek és iránymutatások a felsőoktatás társadalmi dimenziójának erősítésére az Európai Felsőoktatási Térségben
- **III. Függelék** a Római Miniszteri Közleményhez: Ajánlások a nemzeti hatóságok számára a felsőoktatásban történő tanulás és tanítás javítására az Európai Felsőoktatási Térségben

